

JURNALIST, BLOGER VƏ SƏYYAH AZƏR QƏRİB: “MƏN ARZU EDİRƏM Kİ, İNSANLAR SƏYAHƏT ETSİNLƏR!”

# SƏYAHƏTLƏR HƏYATİ DƏRK ETMƏYƏ KÖMƏK EDİR



**Azər Qərib:** “Yerli turizmdə ən böyük problem xidmət sahəsinədədir. Hotel biznesində, restoranların xidmət sektorunda problem var. Müştərilərə xidmətdə təcürbə çatışmır”.

“Sizi səyahətə sövq edən nədir?”- soruşanda “Həvəs, enerji, maraqlar...” cavabını verir. Yeni məlumatlar əldə etmək, fərqli ölkələr, mədəniyyət, tarix və adət-ənənələrlə tanışlıq onda motivasiya yaradır. Hər səfərində yeni insanlarla görüşməkdən zövq alır. Həm Azərbaycanı onlara təqdim edir, həm də onların ölkələri haqqında məlumatlar qazanır. Bu, uzun illərdir belədir. Jurnalist, blogger və səyyah Azər Qərib təkcə “Qərib Azər” və “Oralar” verilişləri ilə insanları səyahətə ruhlandırır, həmçinin səyahət etməyin gərəkliliyini anladır...

**● Dünya səyahətinə çıxmaq bir növ dəbə çevrilir. Sizcə, Marko Polo olmaq asandır?**

● (güllür) Əslində, yaxşı dəbdür. İnsanlar səyahət edirlərsə, demək onların maddi vəziyyətləri yaxşılaşır. İnsanlar səyahət edirlərsə, demək onlar nəyisə öyrənmək istəyir, dünyagörüşləri, savadları artır. Müqayisə edirlər, yenilikləri öyrənirlər. Mübadilənin yalnız xeyri var. Səyahətlər həyatı dərk etməyə kömək edir, həyat da səyahət etməyi... Qoy səyahət elə dəbə çevrilsin.

**RƏSMİ SƏFƏRLƏRİN QEYRİ-RƏSMİ TƏRƏFİ**

**● “Nizami” kinoteatrında “Bir səfərin izi ilə” filminin təqdimatını keçirdiniz. Ulu öndərin rəsmi səfərinin qeyri-rəsmi tərəfləri tamaşaçılarda həqiqətən maraqlı doğurdu. İdeya necə yarandı?**

● Mən siyasi reportajlarla hələ gənclik illərimdən maraqlanırdım. Onda ölkə qapalı idi, gediş-gəliş yox idi, sərhədlər bağlı idi. Bizə Brejnev, Kossiginin, Podqornınn rəsmi səfərlərini göstərirdilər. Həmişə düşündürdüm ki, rəsmi səfərə gedən siyasi lider sonra həmin ölkədə nə edir? Muzeyə gedirmiş, küçədə adi insanlarla görüşürmü? Bu ideya beynimdə yaşayırdı. Ölkədə Heydər Əliyevin 100 illiyi ilə bağlı müxtəlif tədbirlər keçirilirdi. Mən də “Nə edə bilirik ki, orijinal baxış olsun?” - deyə düşündürdüm. Rəsmi tədbirlər çox idi və əlbəttə, hamısı da çox lazım idi. Amma Ulu öndərin rəsmi görüşlərinin qeyri-rəsmi tərəfi kölgədə qalmışdı. Mən bu ideyanı filmin redaktoru Ayaz Mirzəyevlə müzakirə etdim, o da həvəslə dəstəklədi. Layihə üzərində işlədik, materialları müvafiq qurumlara göndərdik və ideya gerçəkləşdi.

**● Bəs niyə məhz İtaliyanı seçdiniz?**

● Bir neçə ölkəni nəzərdən keçirdik. O vaxt Heydər Əliyevin köməkçisi olmuş Dilərə Seyidzadə ilə məsləhətləşdik. O dedi ki, bu səfərlərin içərisində ən rəngarəng və parlaq görüşlərlə zəngin olanı İtaliya səfəri olub. Həmçinin Yaponiyanın, Çinin adını çəkdi. Mənim özümün də İtaliyaya xüsusi rəğbətım var. Həm də, videoarxivləri izləyəndə Heydər Əliyevin də İtaliya mədəniyyətinə böyük sevgisi olduğunu müşahidə etdik. Əlbəttə, layihənin davamının olub-olmayacağı ilk filmdən asılı idi. Təvəzökarlıqdan uzaq da olsa, film uğurlu oldu və qərara alındı ki, davamı çəkilsin...

**JURNALIST OLMAQ İSTƏYİ**

**● Keçmiş iş fəaliyyətinizin maraqlı gəlir: Azneft, Daxili İşlər Nazirliyi, biznes fəaliyyəti, müxtəlif telekanallarla layihələr, nəhayət, “Qərib Azər” və “Oralar” verilişləri... Belə qənaətlə gəldim ki, sadaladığım işlərdə televiziya sizin üçün ən yaxşı “istinat” nöqtəsi olub...**

● Jurnalist olmağın uşaqlıqdan istəyirdim. Xarici kanallardan reportajları, “Beynəlxalq panorama” verilişini maraqla izləyirdim. O vaxtdan arzum televiziya jurnalistikası ilə məşğul olmaq idi. Yazı-poəzumu da sevirdim. Hələ 12 yaşım olanda “Pionerskiy pravda” qəzetində məqaləm dərc olunmuşdu. 1989-cu ildə “İzvestiya” qəzetində Gəncənin tarixi abidələri haqqında bir məqaləm də dərc olundu. Məqalə “Kirovabad” adının dəyişdirilib Gəncə adının qaytarılması ilə bağlı idi. Məqalə səh-küy doğurdu. O vaxt artıq Gəncədə çox populyar idim. Sonra məni Azərbaycan Televiziyasına - “Cənub sərhədlərinin keşiyində” adlı hərbi-vətənpərvərlik verilişinə aparıcı kimi dəvət etdilər. 20 Yanvar hadisələrinə qədər Azərbaycan generalları haqqında silsilə verilişlər hazırladıq. 90-cı ildə məlum səbəblərə görə veriliş bağlandı. 2003-cü ildə ANS kanalında “Qərib Azər” verilişi ilə yeni məntəqə təqdimatını keçirdiniz. Ulu öndərin rəsmi səfərinin qeyri-rəsmi tərəfləri tamaşaçılarda həqiqətən maraqlı doğurdu. İdeya necə yarandı?



“Səyahətlərim zamanı iki dəfə şok keçirmişəm. Yaponiyada müsbət, Hindistanda mənfi şok... Düzdür, sonradan Hindistan haqqında fikirlərim dəyişdi, ölkəni başqa cür görməyə, hətta sevməyə başladım.”

**BLOGERLƏR BİR ÇƏTİR ALTINDA**

**● Bir neçə il əvvəl Azərbaycan Turizm Bloggerləri Assosiasiyasını yaratdınız. Bu qurumla bağlı qarşınıza qoyduğunuz məqsədləri həyata keçirə bilərsinizmi?**

● Məqsədiniz hansısa gəlir və ya imtiyazlar əldə etmək deyildi, səyahət bloggerlərinin bir çətir altına yığmaq idi. Yeni hamı bir-biri ilə təcrübəsini bölüşsün, yardımçı olsun, izləyicilərə daha dolğun məlumatlar verilsin, birgə layihələr həyata keçirilsin... Təşkilatı yaratdanda pandemiya vaxtı idi, xaricə getmək mümkün deyildi. Biz də fürsətdən istifadə edib Azərbaycan bölgələrinə səyahət edirdik. İndi hava sərhədləri açıqdır, artıq gediş-gəliş var. Bununla bərabər, çalışırıq ki, Azərbaycan bölgələrini də unutmayaq. Sağ olsun Dövlət Turizm Agentliyi, bizə şəhərin mərkəzində məkan verdi. Azərbaycanda fəaliyyət göstərən hotellərlə müsbət əlaqələrimiz var, onların tanıtımını edirik. Çalışırıq ki, səyahət bloggerlərinin sayı çox olsun.

**● Sosial platformalarda, xüsusən “Instagram”da səyahət bloggerləri arasında qızğın bir rəqəbat var. Səyyahla bloggerin fərqi nədir?**

● Səyahətçi gəzir, başqa ölkələri görür və fotoğrafları yalnız ailə üzvlərinə və yaxınlarına göstərir, təəssüratlarını da onlarla bölüşür. Blogger isə təəssüratlarını izləyicilərə bölüşür. Nə qədər izləyicisi çox olursa, o qədər də motivasiyası və reklam dəyəri artır. Çünki istənilən səyahət blogeri hansısa vəsaitlə səyahət etməlidir. O vəsaitlər reklam gəlirlərindən formalaşır.

**● Qeyd etdiniz ki, pandemiya vaxtı daha çox Azərbaycan boyunca səyahət etmişiniz. Bir məhsəhbənizdə demisiniz ki, hələ ölkəmizi yaxşı gəzməmişiniz. Bu istəyinizə daha çox xaricə səyahətləriniz mane olub?**

● Mənim əslim Qəbələdəndir. Uşaq vaxtı məni tətillə o bölgəyə göndərirdilər: Şamaxı, İsmayılı, Qəbələni gəzirdim. Düzdür, Zaqatalada da, Balakəndə də olmuşam. Gəncə sevimli şəhərimdir, oraya tez-tez gedirəm. Amma cənub bölgəsində olmamışdım. Oraları çox xoşlayıram. İndi bu bölgəyə tez-tez getməyə başlamışam. Bununla belə, həqiqətən,



Fotolar: Tapdıq Abdullayev / Global Media Group

Azərbaycanda elə bölgələr var ki, hələ səfər etməmişəm. Məsələn, Kəlbəcər mənim arzularımdan biridir. Şuşaya səfər etsəm də, hələ Laçında və işğaldan azad olan digər rayonlarda olmamışam.

**MÜSBƏT VƏ MƏNFI “ŞOK”**

**● Hansı xarici səfəriniz sizə “mədəniyyət şoku” yaradıb?**

● Səyahətlərim zamanı iki dəfə şok keçirmişəm. Yaponiyada müsbət, Hindistanda mənfi şok... Düzdür, sonradan Hindistan haqqında fikirlərim dəyişdi, ölkəni başqa cür görməyə, hətta sevməyə başladım. Hindistana 15-20 il bundan əvvəl səyahət etmişdim. Mənə natəmiz, antisanitar təsir bağışlamışdı. Amma bir neçə il əvvəl yenicən səfər etdim, müqayisədə çox irəliləyiş var.

Yaponiyaya isə 2008-ci ildə səyahət etmişdim. 15 il keçib. Hələ onda dedim ki, bura 21-ci, 22-ci əsrin ölkəsidir. O vaxt smartfonlar yox idi, “Ericsson”, “Nokia” modelləri vardı. Məndə “Ericsson”un ən son modeli idi, amma orada işləmədi. Dedilər ki, bu sistem çoxdan köhnəlib.

**XİDMƏT SEKTORUNDAKI PROBLEM**

**● Ölkəmizdə gediş, yoxsa gəliş turizmi daha çox inkişaf edib?**

● Ölkəyə gələn turistlərin sayı artıb. Bu, rəsmi statistikadır. Regionlarda yeni hotellər açılıb, heç biri də boş olmur. Eyni zamanda, gediş turizmi də çoxalıb. AZAL lizinqlə yeni təyyarələr alır, demək, ehtiyac var. Azərbaycana yeni aviayrəkətlər, “loukoster”lər gəlir. Pandemiya sonrası böyük canlanma yaranıb. Hətta hava limanına gedəndə böyük sıxlıq müşahidə edirik. Bunlar əlbəttə, sevincindir.

**● Turizm xidmət məsələsinə toxunaq. Daxili turizm hansı çatışmazlıqlar müşahidə edirsiniz?**

● Yerli turizm ən böyük problem xidmət sahəsinədədir. Hotel biznesində, restoranların xidmət sektorunda problem var. Müştərilərə xidmətdə təcrübə çatışmır. Amma servisin zəif olması pis niyyətdən yox, təcrübəsizlikdən irəli gəlir. Məncə, bu qüsurlar da təcrid təlimlərlə aradan qalxacaq, buna görə optimistəm.

**TƏQAÜDÇİLƏR ÜÇÜN SƏYAHƏT PLANI**

**● Özümlə həmişə maraqlı olan bu sualın cavabını sizdən də istəyirəm: niyə bəzi adamlar səyahət etməzlər?**

● Maraqlı sualdır... Və ya şablon yerlərə səyahət edirlər? Biz nədənsə səyahət üçün eyni ölkələrə gedirik. Mən xaricdə adamlarla söhbət edəndə “Bu il filan ölkəyə getmişəm, gələn il filan ölkəni planlaşdırıram” kimi fikirlərini səsləndirirlər. Onlar səyahətlərini 4-5 illiyə planlayırlar. Biz isə yeni ilə və ya Novruz bayramına bir həftə qalmış “Tətillə gəldi, hara gedək?” - deyə düşündürük. Sonra da gileyilir ki, qiymətlər bahadır. Bu qaydanı bilmək lazımdır ki, aviayrəkətlərdən biletə qabaqcadan alanda ucuz olur. Eynilə hotelləri də öncədən sifariş etmək lazımdır. Bizim Assosiasiyamızın üzvləri turlar təşkil edirlər. Onlar da deyirlər ki, bir çox insanların imkanları var, amma sadəcə, getməyə qorxurlar: kimisi dil bilmir, kimisi nabelad olmaqdan, azmaqdan ehtiyat edir. Yanlarında baladçı olanda isə arxayın olurlar. Bu baxımdan, bizim bloggerlərin də üzvlərinə müəyyən vəzifələr düşür.

## DÜNYADA TURİZM QIYMƏTLƏRİ SIÇRAYIŞLA ARTIR



**● Dünya ölkələrində yaşlılar çox səyahət edirlər. Bizdə, məsələn, təqaüdüçülərin səyahət etməsi normaya çevrilməyib. Sizcə, bu, təkcə maddi vəziyyətlə bağlıdır?**

● Mənim biznes planlarımda belə turlar təşkil etmək var. Rəhmətlik anam Parisə səyahət etmək istəyirdi. Biz ona belə bir tur tapa bilmədik. Sonra anam rəfiqəsi ilə göndərdik. Bizim o yaşda səyahət edən insanların çoxu olmur. Yaşlı insanların təşkilatı imkanları yoxdur. Çox adamlar var ki, valideynlərini səyahətə göndərmək istəyirlər, amma belə qruplar tapa bilmirlər. Məsələn həm də təqaüdüçülərin təqaüdünün yüksək olmaması ilə bağlıdır. Digər tərəfdən, xaricdə ata-ana uşağı böyüdü, sonra özü üçün yaşayır. Bizdə isə ata-ana uşağı böyüdəndən sonra nəvələr üçün yaşamağa başlayır, özünə vaxt qalmır.

**● Yerli gəlməşən, xaricə səfər vizası almaq əsl problemə çevrilib. Görüş yerlərinin satılması ilə bağlı narazılıqlar səslənir...**

● Bu problem var... Bəzi səfirliklərin işçiləri öz vəzifələrindən sui-istifadə edərək vizanın alınmasında “köməklik” göstərirdilər. İnsanlar da haqlı olaraq narazılıq edirdilər. Elə

səfirliklər var ki, şəffaf işləyir, viza proseduru beynəlxalq vasitəçi şirkətlər həyata keçirirlər. Elələri də var ki, başdansovdu iş görürlər. Digər tərəfdən, özümüzdə də təqis var. Səyahət etmək istəyən insan viza haqqında bir həftə əvvəl yox, 3-4 vaxt ay qabaq düşünməlidir.

**● 101-ci ölkəyə səyahət etdiyinizi qeyd etmişiniz. Sırr deyilsə, növbədə hansı ölkədə?**

● İstəyən xəritədə mövcud olan bütün ölkələrə səyahət etməkdir. Son vaxtlar dünyada turizm qiymətlərinin siçrayışı baş verib. Hotellərin, uçuşların qiymətləri bahalaşdı. Ona görə qiymət və büdcə hara imkan versə, ora da gedərəm.

**● Mark Tvenin belə bir fikri var: “Ölüm ayağında az sevdikimizə, həyatda az səyahət etdiyimizə pəşman olacağıq”. Bu kontekstdə təcrübənizdən istifadə edərək insnlara nə deyərdiniz?**

● Səyahətə həvəsi olan insan məvacibindən asılı olmayaraq ildə bir dəfə, uzağa da olmasa yaxına səyahət edə bilər. Sadəcə, qənaət etməklə, pul toplamaqla, təyyarə biletləri ilə bağlı endirim aksiyalarını izləməklə bunu etmək mümkündür. Mən arzu edirəm ki, insanlar səyahət etsinlər!